

Lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2025-2027 sekä vesi- ja jätehuollon investointiohjelmista 2025-2044

YLKV 27.08.2024 § 68

347/00.04.01.02/2024

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
kuntatekniikkapäällikkö Anna Ahtila, puh. 050 382 8756
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Taustaa

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

HSY:n hallitus päätti kokouksessaan 14.6.2024, kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti, pyytää 31.8.2024 mennessä jäsenkuntien lausunnot alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2025–2027 sekä vesi- ja jätehuollon investointiohjelmasta 2025-2044. Ote kokouksesta:

<https://hsy10.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024163-2>

Kauniaisten kaupunki on pyytänyt ja saanut lisäaikaa 9.9.2024 saakka lausunnon antamiseen koska kaupunginhallitus kokoontuu 2.9.2024.

Esityslistan **oheismateriaalina** on lausuntopyyntö, otteet HSY:n hallituksen pöytäkirjasta sekä alustava toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2025–2027 sekä vesi- ja jätehuollon investointiohjelmat 2025-2044. Aineisto löytyy myös HSY:n internet-sivuilta osoitteesta esityslistat, pöytäkirjat 1.9.2020 eteenpäin:

<https://www.hsy.fi/hsy/paatokseteko/>

Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymän strategia tarkistetaan aina hallituskauden vaihtuessa. HSY:n toiminta- ja taloussuunnitelman 2025–2027 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuu yhtymäkokouksen marraskuussa 2022 hyväksymään strategiaan 2030 sekä jäsenkuntien omistajaohjauksen tavoitteisiin.

Voimassa oleva HSY:n strategia käsittää toiminta-ajatuksen, arvot ja vision vuoteen 2030 sekä seuraavat strategiset päämäärät, jotka toimivat tavoitteiden pohjana:

- Ympäristövastuu: Hiilineutraali pääkaupunkiseutu, Kiertotalouden keskiössä ja Puhdas Itämeri
- Työn murros: Pito- ja vetovoimainen työnantaja sekä Osaava ja kehittyvä henkilöstö
- Kestävä talous: Tehokasta ja taloudellista toimintaa ja Tasapainoinen talous
- Asukaskokemus: Vastuulliset ja kehittyvät palvelut, Turvattu juomavesi ja Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Yhteenvedo toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2025–2027

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa vuosille 2025–2027 tuottavuustavoitteena on ollut keskimääräinen 1,5 % vuotuinen tuottavuuden paraneminen.

Myyntituottojen budjetoinnissa on huomioitu toimintavolyymien ja toiminnan muutokset sekä vesihuollon ja jätehuollon talousmallioletukset sekä alustavat taksamuutokset.

Yleisenä kustannustason muutoksena talousarviovuodelle 2025 on käytetty 2,0 %, ellei tarkempaa ennustetta hintamuutoksista ole ollut käytettävissä. Taloussuunnitelmavuosille 2026 ja 2027 on esitetty myös 2,0 %, ellei tarkempaa ennustetta hintamuutoksista ole ollut käytettävissä.

Vesi- ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen keväällä 2024 hyväksymään 20 vuoden investointiohjelmaan.

Toiminta:

HSY:n verkostoon pumpatun veden määrän arvioidaan hitaasti kasvavan suunnittelukaudella. Korkea inflaatio ja korkojen nousu on jarruttanut asuntomarkkinoita, mutta pääkaupunkiseudun kasvun nähdään jatkuvan ja sitä kautta myös HSY:n vesihuollon asiakasvolyymin kasvu jatkuu. TTS-kaudelle 2025–2027 rakentamisen volyymin ennustaminen on kuitenkin hankalaa.

Vuonna 2025 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 95,0 miljoonaa m³ ja laskutettavan vedenmyynnin 74,5 miljoonaa m³. Jätevedenpuhdistamoilla käsiteltävän jäteveden määrän arvioidaan olevan yhteensä 152,0 miljoonaa m³.

Vuonna 2025 asiakaskiinteistöillä tehdään noin 8,9 miljoonaa jäteastiatyhjennystä ja kuljetetaan jätteitä yhteensä noin 384 000 tonnia. Jätteen energiakäyttöön Vantaan Energian jätevoimalaan toimitetaan jätteitä yhteensä 211 000 tonnia. Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa käsitellään jätteitä yhteensä noin 223 000 tonnia.

Henkilöstö:

Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu voimassa olevassa henkilöstösuunnitelmassa 2025–2027. Yksityiskohtaisella tasolla laaditun suunnitelman mukaisesti henkilöstömäärä ei suunnitelmakaudella nouse. Tulevaisuuden muutoksiin pyritään vastaamaan nykyisten tehtävänkuvien muutoksilla. Hyvin perustellusta syystä HSY voi kuitenkin toteuttaa uusia rekrytointejä, jotka kasvattavat henkilöstömäärää. Henkilöstömäärien toteutumat ovat jääneet suunniteltua alemmalle tasolle.

Henkilöstösuunnitelma päivitetään suunnitelmakaudelle 2025–2027 ja muutokset huomioidaan lopullisessa taloussuunnitelmassa syksyllä sen laadinnan yhteydessä.

Käyttötalous:

HSY:n toimintatuotot vuonna 2025 ovat 494,1 miljoonaa, mikä on 41,6 miljoonaa (9,2 %) enemmän vuoden 2024 ennusteeseen verrattuna.

Vuodelle 2025 esitetään vesihuollon käyttömaksulle 8 % korotusta ja muille suunnitelmavuosille 5 %. Perusmaksuihin esitetään 13 % korotusta vuosille 2025–2026 ja 9 % vuodelle 2027.

Jätehuollon hintoihin on suunniteltu talousarviovuodelle 6 % korotusta, mikä lisää toimintatuottoja kaikkien vuosien osalta.

Myyntituottojen budjetoinnissa on otettu huomioon toimintavolyymien muutokset sekä talusmallien mukaiset alustavat hintamuutokset.

Laskutetun veden volyymi on pienentynyt useamman vuoden peräkkäin. TTS-kaudelle ennustetaan pientä kasvua, muutos suunnitelmavuosien jaksolle 2025–2027 yhteensä 1,0 %. Käyttömaksuihin esitetään talousarviovuodelle korotusta inflaatio 2,0 % ja reaalikorotus 6,0 %. Suunnitelmavuosille esitetään korotusta inflaatio 2,0 % ja reaalikorotus 3,0 %. Perusmaksuihin esitetään talousarvio- sekä ensimmäiselle suunnitelmavuodelle korotusta inflaatio 2,0 % ja reaalikorotus 11,0 %. Toiselle suunnitelmavuodelle esitetään korotusta inflaatio 2,0 % ja reaalikorotus 7,0 %.

Reaalikorotuksen nousuun suurimpana syynä on kohonneet rahoituskulut ja velan hallinta. Inflaation taso tarkistetaan lopulliseen talousarvioon. Liittymismaksukertymä on laskenut merkittävästi, kun rakentaminen pääkaupunkiseudulla on vähentynyt. Vesihuollon maksujen painotuksia ollaan tarkistamassa vastaamaan paremmin aiheuttamisperiaatetta ja muutos tehdään vaiheittain. Kaupunkien maksama korvaus yleisten alueiden hulevesistä jatkuu sopimuksen puitteissa ollen 7,2 milj. euroa/vuosi.

Jätehuollon tyhjennysmaksuihin esitetään talousarviovuodelle keskimäärin korotusta inflaatio-olettama 2 % ja reaalihinnan korotus 4 %. Jäteastioiden vuokrahintoihin ei esitetä korotuksia. Hintamuutokset painottuvat sekajätteeseen, millä pyritään kannustamaan kierrättämiseen. Jätehuollon toimintatuottojen arvioidaan kasvavan TTS-kaudella suoritteiden määrän kasvun myötä.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti HSY perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä. Maksuosuudet jaetaan jäsenkuntien asukasluvun suhteessa ja Kauniaisten osuus on 1 %. Kuntaosuuksilla katetaan se osuus seutu- ja ympäristötiedon tehtävien hoidosta aiheutuvista kustannuksista, jota ei voida kattaa tulosalueen muilla myyntituotoilla tai ulkopuolisella hankerahoituksella. Seutu- ja ympäristötiedon toiminta perustuu jäsenkuntien tarpeisiin ja toiveisiin palveluista ilmastotyössä, ilmansuojelutyössä ja tietoyhteistyössä. Tulevalla kaudella työssä näkyy ilmastonmuutoksen hillinnän ohella entistä enemmän ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Vuonna 2025 laskutettavat kuntaosuudet ovat 4,6 milj. euroa, jossa laskua edellisestä vuodesta on 2,6 %. Kauniaisten kuntaosuus suunnitelmakaudella on 46 000 euroa v. 2025, 48 000 euroa v.2026 ja 53 000 euroa v.2027. Osuus budjetoidaan ympäristötoimen käyttötalousarvioon.

HSY:n toimintamenot vuonna 2025 ovat 214,8 miljoonaa euroa, joka on 2,0 miljoonaa (0,9 %) vähemmän kuin vuoden 2024 ennusteessa. Toimintakulujen budjetoinnissa on huomioitu toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset.

Vuonna 2025 toimintakuluista noin 57 % koostuu palveluiden ostoista kuten jätteen kuljetuspalvelujen ostoista, IT-kuluista, asiantuntijapalveluista sekä rakentamis- ja kunnossapitopalveluista. Henkilöstökulujen osuus on noin 26 %. Loput kustannukset koostuvat materiaalihankinnoista 15 % sekä muista kuluista noin 2 %.

Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena syntyvä toimintakate talousarviovuonna 2025 on 281,3 miljoonaa (56,9 %), kun sen vuonna 2024 ennustetaan olevan 237,6 miljoonaa (52,5 %). Toimintakatteen vahvistuminen johtuu suurimmaksi osaksi myyntituottojen arvioidusta kasvusta vuonna 2025. Lisäksi taksamuutokset vaikuttavat myyntituottoihin positiivisesti suunnitelmakaudella. Suunnitelmavuonna 2026 toimintakate paranee ja on 291,7 miljoonaa (55,9 %) ja vuonna 2027 jo 312,9 miljoonaa (56,9 %).

Nettorahoituskulut vuonna 2025 ovat 91,7 milj. euroa. Korkokuluista 58,1 milj. euroa on jäsenkunnille perustamislainoista maksettavia korkoja. Peruspääoman

korkeus, jota jäsenkunnat alkoivat periä vuodesta 2021, on vuosina 2023–2024 1,0 % ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 %. Rahoitustuottoihin on budjetoitu 300 000 euron osinkotuotot Uudenmaan Voima Oy:ltä vuosille 2025–2027. Suunnitelmakauden lopulla nettorahoituskulut kääntyvät laskuun ollen vuonna 2027 89,0 milj. euroa.

Toimintakatteen ja rahoituserien jälkeen syntyvä vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2025 vuosikate on 189,5 miljoonaa, kun investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat yhteensä 339 miljoonaa euroa. Talousarviovuoden 2025 tulos on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen 32,1 milj. euroa ylijäämäinen, vuonna 2026 37,2 milj. euroa ylijäämäinen ja vuonna 2027 52,1 milj. euroa ylijäämäinen. Huolimatta vahvasti ylijäämäisestä tuloksesta TTS-kaudella, HSY:n lisävelkaantuminen jatkuu edelleen. TTS-kauden alussa HSY:n poistosuunnitelma uudistetaan, millä voi olla negatiivinen tulosvaikutus.

Investoinnit

Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen keväällä 2024 hyväksymiin 20 vuoden investointiohjelmiin. Investointeja päivitetään tiedossa olevien muutoksien osalta vielä syksyllä laadittavassa lopullisessa toiminta- ja taloussuunnitelmassa.

Vuonna 2025 investoinnit ovat yhteensä 207,6 miljoonaa euroa, josta 183,5 miljoonaa on vesihuollon ja 20,9 miljoonaa jätehuollon investointeja. Muut investoinnit ovat yhteensä 3,2 milj. euroa.

Vesihuollon vuosittaisten investointien kokonaismäärä jatkuu edelleen korkeana, johtuen pääosin jäsenkuntien investoinneista infrastruktuuriin. Tämä on nostanut myös HSY:n vesihuollon investointeja näiltä osin (kaupunkilähtöiset investoinnit). Pääkaupunkiseudun käynnissä olevat suuret raidehankkeet nostavat investointien määrää. Myös HSY:llä on omia verkoston investointikohteita sekä turvattuun juomaveden liittyviä hankkeita. HSY:n tavoitteena on nostaa vesihuoltolähtöisten investointihankkeiden määrää vuositasolla. Vesihuollon kokonaisinvestointien määrä tällä suunnitelmakaudella on keskimäärin 180 milj. euroa.

Jätehuollossa investoinnit painottuvat strategian mukaisiin vastuullisiin ja kehittyviin palveluihin, ympäristövastuuseen, hiilineutraaliuteen ja kiertotalouteen.

Rahoitus:

Perustamislainat HSY:n jäsenkunnilta ovat yhteensä 1,1 miljardia euroa, jonka lisäksi HSY:llä on ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta nostettua pitkäaikaista lainaa vuoden 2024 lopussa ennusteen mukaan noin 818 miljoonaa, mikäli vuoden 2024 tulorahoitus ja investoinnit toteutuvat vuosiennusteiden mukaisesti.

Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 417 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 403 miljoonalla. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä on suunnitelmakauden lopulla noin 937 miljoonaa euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheuttaa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakorkojen ja lyhennysten myötä.

Viime vuosien suurten investointien takia HSY:n omavaraisuusaste on heikentynyt ja on ennusteen mukaan vuoden 2024 lopussa 25,7 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 26,2 %.

Suunnitelmakaudella vuodet 2025 ja 2026 kasvattavat maltillisesti pääomaa, joten omavaraisuusaste kääntyy nousuun saavuttaen vuoden 2027 lopussa tason 28,5 %.

Esitys lausunnoksi

HSY –kuntayhtymä jatkaa vahvana ja luotettavana vesi- ja jätehuollon palveluiden sekä ajantasaisen seutu- ja ympäristötiedon tuottajana. Palvelut vastaavat hyvin toimintaympäristön muutoksia ja ajankohtaisia haasteita. Toiminta- ja taloussuunnitelman 2025–2027 tavoitteet perustuvat voimassa olevaan strategiaan johdonmukaisesti. Vesi- ja jätehuollon investointiohjelmat 2025–2044 on laadittu huolellisesti.

Tasapainoinen talous on strategiassa yksi merkittävä fokusalue, kuten pitääkin. Toiminnan ja etenkin vesihuollon investointien rahoitus perustuu kuitenkin vuosittaiseen ja jatkuvaan uuden ulkopuolisen lainan nostamiseen, mikä heikentää omavaraisuusastetta. On selvää, että käynnissä olevat jäsenkuntien alueiden suuret infrahankkeet nostavat myös HSY:n investointien määrää.

Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakaudella jatkuu korkealla tasolla, ollen noin 937 milj. euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheuttaa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakorkojen ja lyhennysten myötä.

Kauniainen pitää positiivisena, että TTS-kauden vuodet 2025–2026 ylijäämäiset tulokset alkavat maltillisesti kasvattamaan omaa pääomaa, jolloin omavaraisuusaste kasvaa vuodesta 2025 alkaen.

HSY:n erittäin investointipainotteisen talouden osalta talouden tasapainossa on ennen kaikkea kysymys investointikustannusten hallinnasta. Toisaalta investointien tulee kuitenkin olla riittävällä tasolla, etenkin jotta vesijohtoverkoston saneerausvelka ei kasva, mikä pidemmällä tähtäimellä nostaa kokonaiskuluja akuuttien korjausten ja lisääntyvien vuotojen muodossa. Vesijohtoverkoston ikä huomioon ottaen, ei todennäköisesti ole realistista vaatia samanaikaisesti saneerausvelan pienentämistä ja tariffien reaalisten hinnankorotusten välttämistä kokonaisuudessaan.

Kauniainen toteaa, että talouden tasapainottamistoimissa, saneerausvelan kehityksessä, investointien suhteessa ja niiden priorisoinneissa HSY on toiminut vastuullisesti.

Velkaantumisen kasvua tulee kuitenkin kaikin tavoin pyrkiä taittamaan edelleen tulevina vuosina, myös saneerausvelan näkökulmasta kestäväällä tavalla.

Pidemmän aikavälin tavoitteena tulisi olla tariffien reaalisten hinnankorotusten välttäminen, joka toteutuu toiminnan vuosittaisen tuottavuuden tason noston 1,5 % myötä ja mitoittamalla toiminta, etenkin investointitaso, rahoituksellisesti kestäväälle tasolle. Odotettavissa on vuosien mittaan uusia investointitarpeita, joten harkintaa hankkeiden priorisointiin tarvitaan jatkossakin.

Pidemmällä aikavälillä tulee jatkaa rahoituksen tasapainoon tähtäämistä niin, että investointimenot voitaisiin kattaa tulo-rahoituksella. Vesijohtoverkoston hävikin pienentämiseksi tulee jatkaa saneerauksia ja muita tehostustoimenpiteitä, jotta mahdollisimman suuri määrä verkoston vedestä saataisiin laskutuksen piiriin. Vuonna 2025 laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä saisi olla enintään 19 %.

Vesihuollon osalta toimintavarmuuden kehittäminen niin fyysisen kuin kyberturvallisuuden uhan osalta ovat erittäin hyviä ja ajankohtaisia tavoitteita.

Jätehuollon toimiala jatkaa kiitettävällä tavalla hyvää työtä alan jatkuvasti tiukentuvan lainsäädännön parissa ja edistäen hyvin kiertotalouden sekä materiaali- ja energiatehokkuuden päämääriä.

Jätteiden sivuvirtojen hyödyntämistä pääkaupunkiseudulla tulee jatkossakin kehittää yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa. Jätehuoltotoimialan talouden suunnittelu on tehty kestäväällä tavalla.

Seutu- ja ympäristötoimi tukee jäsenkuntia MAL-työn tausta-aineistojen kokoamisessa ja mm. ajantasaisen kasvihuonehuonekaasupäästöjen seurannan tuottamisessa. Tämä toimii arvokkaan tukena kuntien hiilineutraaliuden tavoittelussa.

Kuntayhtymän koordinoima yhteistyö vesihuollon kehittämissuunnitelmien, toiminta-alueiden päivityksen sekä palvelusopimusten seurannan asioissa yhdessä HSY:n ja muiden jäsenkuntien kesken sujuu hyvin.

Kauniaisten ja HSY:n välinen käytännön yhteistyö on vakiintunutta ja toimii hyvin vesihuoltoinvestointien ja kadunrakennustöiden yhteen sovittamisessa.

Yhteistyötä on hyvä syventää kaupunkilähtöisten hankkeiden toteuttamisessa mahdollisimman kustannustehokkaasti. Parhailtaan käynnissä olevassa kaupungin suurimmassa infrahankkeessa eli Espoon kaupunkiratahankkeessa toteutetaan Väyläviraston ratatöiden lisäksi kaupungin erilliskohteita ja myös vesihuoltoverkostoon kohdistuu toimenpiteitä. Rakentamisen aikana nopea ja sujuva yhteistyö sekä tiedonkulku on erittäin tärkeää, jotta työt saadaan tehtyä paitsi kustannustehokkaasti, myös mahdollisimman vähin häiriöin.

Lisäksi Kauniaisten kaupunki huomauttaa, että Gallträsk-järvi ympäristöineen on kauniaislaisille erittäin tärkeä virkistysalue maisema- ja luontoarvojen takia. Alue on myös luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY). HSY suunnittelee vesihuoltoverkon saneerausta Gallträskin välittömässä läheisyydessä vuoden 2025 aikana. Työssä tulee välttää puiden kaatoja ja ympäristön turmelemista. Kauniaisten kaupunki edellyttää myös selkeää, kattavaa ja ennakoivaa tiedottamista koko hankkeen yhteydessä.

Yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju:

Valiokunta päättää esittää KH:lle, että se antaisi HSY:n hallitukselle esityksen mukaisen lausunnon HSY –kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2025-2027 sekä vesi- ja jätehuollon investointiohjelmista 2025-2044.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Oheismateriaali:

Lausuntopyyntö ja ote hallituksen pöytäkirjasta 14.6.2024
Pöytäkirjanote
Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2025-2027
Vesihuollon investointiohjelma 2025-2044
Jätehuollon investointiohjelma 2025-2044

Jakelu:

Kaupunginhallitus